



وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دوره‌های آزاد مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

خوانش و شرح نوشتار «پایان فلسفه و وظیفه تفکر» اثر مارتین هایدگر

دکتر احمد رجبی

عضو هیئت علمی گروه فلسفه دانشگاه تهران

سه‌شنبه‌ها ساعت ۱۴ الی ۱۶

شروع دوره: ۱۵ مهرماه ۱۴۰۴

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

نوشتار «پایان فلسفه و وظیفه تفکر» (۱۹۶۴) را می‌توان از مهم‌ترین و نهایی‌ترین تلاش‌های هایدگر متأخر دانست که به نحوی اجمالی اما در عین حال جامع، درصدد است کل مسیر اندیشه خویش را هم در نسبت با سنت متافیزیک به مثابه یک کل پیوسته و یکپارچه و هم در نسبت با اندیشه متقدم خویش صورت‌بندی کند. هایدگر در آغاز متن، از «نقد درونی» بر وجود و زمان سخن می‌گوید و در پایان آن نیز دو مفهوم «حضور» و «روشنگاه» را جایگزین «وجود» و «زمان» می‌کند.

در این سلسله درس‌گفتار سعی می‌شود از طریق شرح متن، چارچوب اندیشه متأخر هایدگر و مفاهیم بنیادین آن تبیین شود. مهم‌ترین بحث، بررسی و تفسیر معنای دقیق نقد هایدگر بر متافیزیک و معنای «پایان» آن در اندیشه او خواهد بود. تأکید و جهت‌گیری اصلی بحث چنین خواهد بود که بر خلاف فهم رایج، هایدگر به دنبال خروج از عقلانیت فلسفی و پناه بردن به اندیشه شاعرانه و ناعقلانیت نیست، بلکه آنچه هایدگر «وظیفه تفکر» می‌نامد، دقیقاً ناظر به خاستگاه و امکان عقلانیت به مثابه انسانیت انسان و بنیانگذاری آزادی او به مثابه گشودگی است که نادیده ماندن آن به خودویرانگی عقل می‌انجامد.

مبنای جلسات، شرح فقرات اصلی متن و تفسیر آنها خواهد بود و در مواضعی، دیدگاه هایدگر با ارجاع به ضوابط اندیشه خود او نقد نیز خواهد شد. در حین بحث و به فراخور موضوع، به سایر آثار او نیز ارجاع داده خواهد شد و کوشیده می‌شود تصویری جامع از مسیر اندیشه او در نسبت با سنت اندیشه متافیزیکی ترسیم شود.

مشخصات کتاب‌شناختی:

۱. متن آلمانی:

Martin Heidegger, "Das Ende der Philosophie und die Aufgabe des Denkens", in *Zur Sache des Denkens*, *Gesamtausgabe 14*, Vittorio Klostermann, 2007.

۲. ترجمه انگلیسی:

Martin Heidegger, The End of Philosophy and the Task of Thinking, in *On Time and Being*, trans. by Joan Stambaugh, Harper and Row, 1972.

۳. ترجمه فارسی:

مارتین هایدگر، پایان فلسفه و وظیفه تفکر، ترجمه محمدرضا اسدی، انتشارات اندیشه امروز، ۱۳۸۴